

बुद्धः

वज्रच्छेदिका प्रज्ञापारमिता

The Diamond Sutra told at four levels of difficulty. Level 1 is for beginners, and level 4 is the original.

(१) बुद्धः

- 1 श्रावस्ती महती नगरी।
- 2 बुद्धः श्रावस्त्यां विहरति।
- 3 जेतवनं नाम वनं श्रावस्त्याम्।
- 4 बुद्धो जेतवने नाम वने विहरति।
- 5 बुद्धो जेतवने बहुभिर् भिक्षुभिः सह विहरति।
- 6 जेतवनम् अनाथपिण्डदस्य वनम्।
- 7 अनाथपिण्डदः कः?
- 8 अनाथपिण्डदो बौद्धः।
- 9 बुद्धो ऽनाथपिण्डदस्य वने विहरति।
- 10 बुद्धः श्रावस्तीं प्रविशति।
- 11 बुद्धः स्वादनाय श्रावस्तीं प्रविशति।
- 12 बुद्धः पिण्डस्य स्वादनाय श्रावस्तीं प्रविशति।
- 13 बुद्धः श्रावस्तीं पिण्डाय चरति।
- 14 बुद्धः पिण्डं स्वादति।

- 15 बुद्धः पिण्डं स्वादित्वा जेतवनं प्रतिक्रामति।
- 16 बुद्धो जेतवनं प्रतिक्रम्य निषीदति।
- 17 बुद्धः श्रावस्त्यां विहरति स्म।
- 18 स जेतवने नाम वने बहुभिर् भिक्षुभिः सह विहरति स्म।
- 19 एतद् वनम् अनाथपिण्डदस्य वनम्।
- 20 भगवान् निवास्या, पात्रं भिक्षुवस्त्रं चादाय, श्रावस्तीं प्राविशत्।
- 21 स पिण्डस्य स्वादनाय श्रावस्तीं प्राविशत्।
- 22 स श्रावस्तीं पिण्डाय चचार।
- 23 स भक्तकृत्यान् कृत्वा पिण्डं भक्ता जेतवनं प्रत्यक्रामत्।
- 24 स प्रतिक्रम्य चषीदत्।
- 25 स पात्रं भिक्षुवस्त्रं च प्रतिशाम्य चषीदत्।
- 26 एवं मया श्रुतम्।
- 27 एकस्मिन् समये, भगवान् (बुद्धः) श्रावस्त्यां विहरति स्म।
- 28 स जेतवन आरामे (वने) मदता भिक्षुसंघेन सार्धम् (सह) विहरति स्म।
- 29 एतद् वनम् अनाथपिण्डदस्य वनम्।
- 30 भगवांस् त्रयोदशभिर् भिक्षुशतैः, संबहुलैश् च बोधिसत्त्वैर् मदासत्त्वैः, विहरति स्म तस्मिन् वने।
- 31 भगवान् पूर्वाह्निकालसमये निवास्या, पात्रं चीवरम् (भिक्षुवस्त्रम्) चादाय, श्रावस्तीं मदानगरीं पिण्डस्वादनाय प्राविशत् (प्राविशत्)।
- 32 अथ खलु भगवान् श्रावस्तीं मदानगरीं पिण्डाय चचार।

- 33 स भक्तकृत्यान् कृत्वा, पश्चाद्भक्तः, पिण्डपातप्रतिक्रातः।
- 34 स पात्रं चीवरं च प्रतिशाम्य पादौ प्रक्षाल्य चषीदत्।
- 35 स प्रज्ञप्त एवासने चषीदत्।
- 36 स पर्यङ्कम् आभुज्य, ऋजुं कायं प्रणिधाय, प्रतिमुखीं स्मृतिम् उपस्थाप्य, चषीदत्।
- 37 अथ खलु संबहुलाः (बहवः) भिक्षवो येन (यत्र) भगवांस् तेन (तत्र) उपसंक्रामन् (उपसमक्रामन्)।
- 38 ते भिक्षव उपसंक्रम्य, भगवतः पादौ शिरोभिर् अभिवन्द्य, भगवत्तं त्रिष्वदक्षिणीकृत्य, एकात्रे चषीदन्।
- 39 नमो भगवत्या आर्यप्रज्ञापारमितायै।
- 40 एवं मया श्रुतम्।
- 41 एकस्मिन् समये भगवान् श्रावस्त्यां विहरति स्म जेतवने ऽनाथपिण्डदस्त्यागमे मदता भिक्षुसंघेन सार्धं त्रयोदशभिर् भिक्षुशतैः संबहुलैश् च बोधिसत्त्वैर् मदासत्त्वैः।
- 42 अथ खलु भगवान् पूर्वाह्निकालसमये निवास्य पात्रचीवरम् आदाय श्रावस्तीं मदानगरीं पिण्डाय प्राविक्षत्।
- 43 अथ खलु भगवान् श्रावस्तीं मदानगरीं पिण्डाय चरित्वा कृतभक्तकृत्याः पश्चाद्भक्तपिण्डपातप्रतिक्रातः पात्रचीवरं प्रतिशाम्य पादौ प्रक्षाल्य चषीदत् प्रज्ञप्त एवासने पर्यङ्कम् आभुज्यर्जुं कायं प्रणिधाय प्रतिमुखीं स्मृतिम् उपस्थाप्य।
- 44 अथ खलु संबहुला भिक्षवो येन भगवांस् तेनोपसंक्रामन्।
- 45 उपसंक्रम्य भगवतः पादौ शिरोभिर् अभिवन्द्य भगवत्तं त्रिष्वदक्षिणीकृत्यैकात्रे चषीदन्।
- 46 ॥२॥

- 1 सुभूतिर् भिक्षुः।
- 2 सुभूतिर् निषण्णः संघे।
- 3 सुभूतिर् भिक्षुसंघे निषण्णः।
- 4 सुभूतिर् उत्तिष्ठति।
- 5 सुभूतिर् उत्थाय बुद्धम् एतद् भाषते।
- 6 आश्चर्यम्, आश्चर्यम्।
- 7 मद्दामत्वा बोधिसत्त्वा अरुगृहीतास् तथागतेन।
- 8 मद्दामत्वा बोधिसत्त्वाः परीक्षितास् तथागतेन।
- 9 बौद्धो बोधिसत्त्वो भवितुम् इच्छेत्।
- 10 कथं तेन बौद्धेन स्थातव्यम्?
- 11 बुद्ध एतत् सुभूतिं भाषते।
- 12 साधु, सुभूते!
- 13 मद्दामत्वा बोधिसत्त्वा अरुगृहीतास् तथागतेन।
- 14 मद्दामत्वा बोधिसत्त्वाः परीक्षितास् तथागतेन।
- 15 शृणु, सुभूते!
- 16 अहं तुभ्यं भाषिष्ये।
- 17 अहं तुभ्यं भाषिष्ये यथा तेन बौद्धेन स्थातव्यम्।
- 18 बुद्धेन भाष्यताम्।
- 19 आयुष्मान् सुभूतिस् तस्मिन् संघे निषण्णः।

- 20 आयुष्मान् सुभूतिर् आसनाद् उत्थाय, अञ्जलिं बुद्धाय प्रणम्य, बुद्धम् एतद् अभाषत।
- 21 आश्चर्यं बुद्ध, आश्चर्यं यावत् तथागतेन बोधिसत्त्वा मदासत्त्वा अनुगृहीतः परमेणानुगृहेण।
- 22 आश्चर्यं यावत् तथागतेन बोधिसत्त्वा मदासत्त्वाः परीक्षिताः परमया परीक्षनया।
- 23 बौद्धो वा बौद्धी वा बोधिसत्त्वानां यानाय संप्रस्थितः स्यात्।
- 24 कथं तेन बौद्धेन स्थातव्यम्? कथं तेन चित्तं प्रगृहीतव्यम्?
- 25 बुद्ध आयुष्मन् सुभूतिम् एतद् अभाषत।
- 26 साधु, सुभूते!
- 27 बोधिसत्त्वा मदासत्त्वा अनुपरिगृहीतास् तथागतेन, परमेणानुगृहेण।
- 28 बोधिसत्त्वा मदासत्त्वास् तथागतेन परीक्षिताः परमया परीक्षनया।
- 29 सुभूते, शृणु। साधु च मनसि कुरु।
- 30 अहं भाषिष्ये तुभ्यं यथा बोधिसत्त्वयानाय संप्रस्थितेन बौद्धेन स्थातव्यम्।
- 31 अहं भाषिष्ये यथा तेन चित्तं प्रगृहीतव्यम्।
- 32 तेन खलु पुनः समयेन, आयुष्मान् सुभूतिस् तस्याम् एव पर्षदि (संघे) संनिपतितः।
- 33 स संनिषण्णः (निषण्णः) अभूत्।
- 34 अथ खलु आयुष्मान् सुभूतिर् आसनाद् उदतिष्ठत्।
- 35 स एकांसम् उत्तरासङ्गं कृत्वा दक्षिणं ज्ञानुमण्डलं पृथिव्यां प्रत्यस्थापयत्।
- 36 सुभूतिर् येन (यत्र) भगवान् (बुद्धः) तेन (तत्र) अञ्जलिं प्राणमत्।
- 37 सो ऽञ्जलिं प्रणम्य भगवत्तम् (बुद्धम्) एतद् अवीचत् (अभाषत):

- 38 आश्चर्यं भगवन्, परमाश्चर्यं सुगत (बुद्ध), यावद् एव तथागतेन (बुद्धेन) अर्हता सम्यक्संबुद्धेन बोधिसत्त्वा मद्दा-
सत्त्वा अनुपरिगृहीताः (अनुगृहीतः) परमेणानुगृहेण।
- 39 आश्चर्यं भगवन् यावद् एव तथागतेनार्हता सम्यक्संबुद्धेन बोधिसत्त्वा मद्दासत्त्वाः परीक्षिताः परमया परीक्षनया।
- 40 भगवन्, कुलपुत्रः (बौद्धः) वा कुलदुहिता (बौद्धी) वा बोधिसत्त्वानां यानाय संप्रस्थितः स्यात्।
- 41 भगवन्, तत् कथं तेन (बौद्धेन) स्थातव्यम्?
- 42 कथं तेन प्रतिपत्तव्यम्?
- 43 कथं तेन चित्तं प्रगृहीतव्यम्?
- 44 एवम् उक्ते, भगवान् आयुष्मन् सुभूतिम् एतद् अवोचत्:
- 45 साधु साधु सुभूते।
- 46 एवम् एतत् सुभूते।
- 47 एवम् एतद् यथा वदसि।
- 48 बोधिसत्त्वा मद्दासत्त्वा अनुपरिगृहीतास् तथागतेन, परमेणानुगृहेण।
- 49 बोधिसत्त्वा मद्दासत्त्वास् तथागतेन परीक्षिताः परमया परीक्षनया।
- 50 सुभूते, तेन हि शृणु।
- 51 साधु च सुष्ठु च मनसि कुरु।
- 52 अहं भाषिष्ये ते (बुभ्यस्) यथा बोधिसत्त्वयानसंप्रस्थितेन (बौद्धेन) स्थातव्यम्।
- 53 अहं भाषिष्ये यथा तेन प्रतिपत्तव्यम्।
- 54 अहं भाषिष्ये यथा तेन चित्तं प्रगृहीतव्यम्।
- 55 एवं भगवन् इत्थं आयुष्मान् सुभूतिर् भगवतः प्रत्यश्रौषीत्।

56 तेन खलु पुनः समयेनायुष्मान् सुभूतिस् तस्याम् एव पर्षदि संनिपतितो ऽभूत् संनिषण्णः।

57 अथ खलु आयुष्मान् सुभूतिर् उत्थायासनाद् एकांसम् उत्तरासङ्गं कृत्वा दक्षिणं ज्ञानुमण्डलं पृथिव्यां प्रतिष्ठाप्य येन भगवांस् तेनाञ्जलिं प्रणम्य भगवन्नम् एतद् अवोचत्ः आश्चर्यं भगवन्, परमाश्चर्यं सुगत, यावद् एव तथागतेनार्हता सम्यक्संबुद्धेन बोधिसत्त्वा मद्दासत्वा अनुपरिगृहीताः परमेणानुगृहेण। आश्चर्यं भगवन् यावद् एव तथागतेनार्हता सम्यक्संबुद्धेन बोधिसत्त्वा मद्दासत्वाः परीक्षिताः परमया परीक्षनया। तत् कथं भगवन् बोधिसत्त्व-यानसंप्रस्थितेन कुलपुत्रेण वा कुलदुहित्रा वा स्थातव्यं कथं प्रतिपत्तव्यं कथं चित्तं प्रगृहीतव्यम्?

58 एवम् उक्ते भगवान् आयुष्मन् सुभूतिम् एतद् अवोचत्ः साधु साधु सुभूते, एवम् एतत् सुभूते, एवम् एतद् यथा वदसि। अनुपरिगृहीतास् तथागतेन बोधिसत्त्वा मद्दासत्वाः परमेणानुगृहेण। परीक्षितास् तथागतेन बोधिसत्त्वा मद्दासत्वाः परमया परीक्षनया। तेन हि सुभूते शृणु, साधु च सुष्ठु च मनसि कुरु, भाषिष्ये ऽहं ते यथा बोधिसत्त्वयानसंप्रस्थितेन स्थातव्यं यथा प्रतिपत्तव्यं यथा चित्तं प्रगृहीतव्यम्। एवं भगवन् इत्य् आयुष्मान् सुभूतिर् भगवतः प्रत्यश्रौषीत्।

59 ॥२॥